

కులంగాడి అంత్యక్రియలు

పాపం! కులంగాడు చచ్చిపోయాడు. అమితవృద్ధుడు. ఎంతో కాలం డాబుమీద కొట్టుకొచ్చాడు. తనకు జరామృతి లేదని ఎంతోమందిని జయప్రదంగా నమ్మించి తన గొయ్యితనే తవ్వకున్నాడు. ఇవాళ వాడి శవం చివికి దుర్గంధం కొడుతున్నా, వాడికి అంత్య క్రియలు చేసేవాళ్ళు లేరు! వాడింకా యేమూలో ఉక్కుతునకల్లే తిరుగుతున్నట్టే నటిస్తున్నాడు. కులంగాడు బతికుండగా చేసిన పాపం యీ విధంగా వాడి శవంమీద పగతీర్చుకుంటున్నదేమో!

నిజానికి కులంగాడిది వింత జీవితం. వాడు మొదటినుంచీ పరమపాపి! అయితే యేం? ప్రపంచం వాడి కొకప్పుడెంతగా బ్రహ్మరథం పట్టింది! యేం వెలుగు వెలిగాడు - ఛండాలుడు! వాడిది సుగ్రీవాజ్ఞ! వాడి అధికారానికి తిరుగులేదు! వాడు చెప్పిందే వేదం! బ్రాహ్మణులు వాణ్ణి ప్రతిష్ఠించారు. వాడికి జరిగిన గౌరవ మర్యాదలూ, వాడికి చూపించిన వినయ విధేయతలూ, భయభక్తులూ, మానవజాతి మరెవరికీ చూపించలేదు.

వాణ్ణి ప్రతిష్ఠించిన బ్రాహ్మల ప్రభ అయినాక కూడా వాడి శకం అయిపోలేదు. మనుష్యులను శాసించటానికి అధికారంగా డొకడు వచ్చాడు - నిజమే. అధికారంగాడు తన ప్రభ కులంగాడి ప్రభ కన్న యెక్కువైనదని యెరుగును - అదీ నిజమే. కాని యెందువల్లో అధికారంగాడు కులంగాడితో ఆట్టే తగూ పెట్టుకోలేదు. కులంగాడి పలుకుబడి చూసి అధికారంగాడు కూడా జంకాడనే చెప్పాలి. కులంగాడు అధికారంగాడి మీదికి పోక తన పరువు నిలబెట్టుకున్నాడు. ఈ యిద్దరూ యెదురైనప్పుడల్లా ఒకరికొకరు దూరంనించే అతి గౌరవంగా సలాముచేసుకుని యెవరి దారిన వారు వెళ్ళటం చూసి కులంగాడి ప్రభయింకా ఉచ్చస్థితిలోనే వుందని భ్రమపడ్డారు. కులంగాడు దర్బానికి పోయి అధికారంగాడితో జట్టి పట్టుకుని వుంటే కులంగాడి బండారం యెప్పుడో బయట పడి వుండును. కులంగాడి కింకా చాలా మంచిరోజులు.

మొత్తం మీద వాడు అద్భుత జాతకుడు!

కులంగాడింకా రొమ్ము విరుచుకుని మీసాలకు రంగు వేసుకొని తిరుగుతుండగానే అధికారం గాడి పటుత్వం ఉడిగిపోయింది. మనుష్యులను పాలించటానికి ధనంగాడొచ్చాడు.

ధనంగాడు పరమ కర్కోటకుడు. మానవ సహజమైన దౌర్బల్యాలేవీ వాడిలో లేవని మనోవైజ్ఞానికులు తేల్చారు. దయా, ఓర్పు, అపేక్షా, భయమూ, విశ్వాసమూ, పశ్చాత్తాపమూ, గౌరవమూ - ఇటువంటి గుణాలకు వాడ తీతుడు. కులంగాడు డాబుచేసీ, అధికారం గాడు అడలగొట్టి, జనాన్ని పాలిస్తే, ధనంగాడు తన అలిఖిత శాసనాన్ని నిశ్చబ్దంగా నిష్కర్షగా పాలించాడు. ధనంగాడి శాసనం వాతపడే వరకూ ఎవరికీ అటువంటి శాసనం ఉందనే తెలియదు, ధనంగాడికి పబ్లిసిటీ అవసరం లేదు. వాడు అన్ని వీధులూ తిరిగేవాడుకాదు. ముఖ్యమైన రాజవీధులలోనే తన ప్రభ వెలిగించాడు. వాడి సమగ్ర స్వరూపాన్ని తనివిదీర చూసే అదృష్టం బహుకొద్ది మందికే దక్కింది.

వాడి నడవడిక ఒక కళ చేశాడు. వాడి నాజూకూ, మరవరాని వాడి మందహాసమూ, వాడి నాగరికతా, శ్రావ్యమైన వాడి కంఠధ్వనీ, అతి మెత్తని వాడి సంభాషణా జనాన్ని ముగ్ధుల్ని చేసేది. వాడి కర్కశతత్వాన్ని ఎవరూ పాటించేవారుకారు. వాడిదయ కోల్పోయి రాజవీధి నుండి సందులలోకి గొండులలోకి తరమబడిన వాళ్ళు పైకి వాణ్ణి నానా మాటలూ అన్నా లోలోపల వాడి పాలనకోసం తపించేవాళ్ళు ఎట్లాగైనా వాడి అనుగ్రహం సంపాదించి రాజవీధి కెక్కటానికి రాజవీధికి పొయ్యే సందులలో జనం కిటకిటలాడుతూ ఒకరినొకరు తోసుకునేవాళ్ళు. వాడి దర్శనం అయితే చాలునని ఒకర్ని వెనక్కుతోసి మరొకరు ముందుకు వచ్చేవాళ్ళు. ధనంగాడి కొరడా దెబ్బలను కూడా ముందున్న వాళ్ళు లక్ష్యం చేసే వాళ్ళుకారు.

కులంగాడిమీద విశ్వాసం కొద్దీ కోట్లాది జనం తరతరాలు అతి నీచమైన జీవితం జీవించారు. అధికారం గాడి కెదురాడే అనేకమంది అక్రమశిక్షకులోనై అవసరమైనప్పుడు ప్రాణత్యాగం కూడా చేశారు. కాని ధనంగాడి మహత్యం ఏమిటో వాడికోసం ప్రతి తరంలోనూ అనేక కోట్లమంది మనస్ఫూర్తిగా బలి అయినారు. కేవలమూ వాడి అనుగ్రహం పొందలేకా, కోల్పోయి ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నవాళ్ళ సంఖ్యే ఎంతో పెద్దది.

అయితే ధనంగాడు జాస్తిగా రాజవీధులలోనే తన పరిపాలన సాగించటం కులంగాడికి చాలా కలిసివచ్చింది. అధిక సంఖ్యాకులైన జనం గల్లీలలోనూ, సందు గొండుల్లోనూ ఉండి ధనంగాడి మొహమైనా చూసిన పాపాన అయినా పోయినవారుకారు. (ధనంగాడి పాలనలో ఈ సందులు జాస్తిగా విస్తరించి, పూర్వం ఎన్నడూ లేనంత అనారోగ్య కరంగా పరిణమించినట్టు రుజువయింది.) వృద్ధాప్యంలో కులంగాడు తన దర్జాయావత్తూ ఈ సందు గొండులలో వెలగబెట్టాడు. ఇక్కడ ఉండే దౌర్భాగ్యులు, ఇంకా ప్రపంచాన్ని పాలిస్తున్నవాడు కులంగాడేనని నమ్మారు. ధనంగాడు వట్టిపాపి అనీ, వాడి పరిపాలనలో ఇహం ఉండేమోగాని పరం బొత్తిగా లేదనీ, ఇహంకంటే పరమే చాలా ముఖ్యమనే విషయం నిస్సందేహమని కులంగాడు ప్రచారం చేసి జనాన్ని నమ్మించాడు. వీడి ప్రచారాన్ని నమ్మని

వాళ్ళున్నారు. ఈ సందులు గొండులు ఇంత అనారోగ్యకరంగా దుర్గంధపూరితంగా ఉంచినందుకు వారు ఈ కులంగాణ్ణి తప్పుపట్టారు. అందులో కొందరు ప్రాపంచిక సుఖంయావత్తు రాజవీధులలోనే ఉందని కూడా గుర్తించారు. రాజవీధులలోకి పోవటానికి జీవితమంతా ధారపోసి విఫలమైనవాళ్ళూ, ధనంగాడి తడాఖా విని రాజవీధి నుంచి పారిపోయి సందులలో నివసించటానికి వచ్చిన వాళ్ళూ కులంగాణ్ణి తెగపొగడి వాడి ప్రచారంలో తమ వృద్ధాప్యం గడిపి ధన్యులైనారు.

కులంగాడు మంచానపడింది ఈ అనారోగ్యకరమైన సందులలో తిరగడం వల్లనేనని కొందరు శాస్త్రవేత్తలు అభిప్రాయపడుతున్నారు. ఏమయితేనేం వాడికి వ్యాధి అంటుతుందని ఎవరూ విశ్వసించక పోవటంచేత వాడికి సరి అయిన చికిత్స జరగలేదు. కాకపోయినా కాటికి కాళ్ళూ చాచుకున్న వాడికి చికిత్స యేమిటి? అయితే ధనంగాడి శకం కూడా అయిపోయినట్లు కనిపిస్తున్నది. ఎక్కడినించో ఒక బ్రహ్మాండమైన నీడవచ్చి పడుతున్నది. దీని ప్రమాణం చూస్తే ఈ వచ్చే మనిషి మహారాక్షసుడి ప్రమాణం కలవాడల్లే కనిపిస్తుంది. ఈ నీడ చూస్తేనే ధనంగాడి గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెత్తుతున్నై. “ఆ వచ్చే భూతం మనల్నందర్ని చదునుగా తొక్కేస్తుంది. దాని కాళ్ళకిందపడి మనం మన సంస్కారమూ, నాగరికతా, ప్రాణాలూ కోల్పోతాం!” అని ధనంగాడు కేకలు పెడుతున్నాడు.

ఎన్నడూ ధనంగాడి దయకు పాత్రులు కాని వాళ్ళు సయితం, లోపల యేమూలో, వాడిమీద గౌరవం ఉండి యీ భూతాన్ని గురించి భయపడుతున్నారు. కాని కొంతమంది కుర్రకారు యీ సందుల్లో జనాన్ని భయపడవద్దని హెచ్చరిస్తున్నారు.

“ఈ వచ్చే భూతం మన పీడలన్నీ విరుగుడు చేస్తుంది. రాజ వీధులూ, సందులూ యేకం చేస్తుంది. ఈ దిక్కుమాలిన సందులూ, దుర్గంధ పూరితమైన యిళ్ళూ నాశనమవుతాయని యేడుస్తారెందుకు? సంతోషించక! ఈ ధనంగాడి పరిపాలన అంతంచేసి యీ భూతానికి స్వాగతం యివ్వండి!”

“కాని మన కులంగాడి పరిపాలనపోతే మనగతి యేమిటి?” అని గొండుల్లో వాళ్ళు గోలెత్తుతున్నారు.

ఈ లోపుగా కులంగాడి శరీరం కుళ్ళి దుర్వాసన కొడుతున్నది.

మొదటి ప్రచురణ : ప్రజాశక్తి కథలు, సెప్టెంబర్ 1945